

درس ۲

ایران و جهان در آستانه دوره معاصر

بخش اول: ایران

سوالات ص و غ

۱. عادل شاه و ابراهیم شاه دو تن از جانشینان نادر افشار بودند.
۲. آخرین فرمانروای زند فتحعلی خان زند نام داشت.
۳. مرمت آرامگاه سعدی و حافظ در دوره کریم خان زند صورت گرفت.

سوالات جور کردنی

۱. هر کدام از کلمات سمت چپ اگر با کلمات سمت راست ارتباطی دارد در جلوی آن بنویسید.

- الف. از سران ایل بختیاری
 ب. از جانشینان نادر
 ج. رئیس ایل قاجار
 د. از سران ایل زند
 ۱. محمد حسن خان
 ۲. کریم خان
 ۳. تهماسب قلی
 ۴. ابوالفتح خان
 ۵. ابراهیم شاه

۲. هر کدام از کلمات سمت چپ اگر با کلمات سمت راست ارتباطی دارد در جلوی آن بنویسید.

- الف. از شاعران سبک خراسانی
 ب. از بناهای دوره افشاریه
 ۱. کاخ خورشید
 ۲. صائب تبریزی
 ۳. حافظ
 ۴. حمام وکیل

سوالات چهار گزینه ای:

۱. بعد از سقوط صفویه بخش هایی از شمال و غرب ایران توسط کدام کشورها اشغال شد؟
 الف. روسیه و هند   ب. انگلیسی و روسیه   ج. روسیه و عثمانی   د. انگلیس و عثمانی
۲. حکومت شاهرخ افشار توسط چه کسی از میان برداشته شد؟
 الف. کریم خان زند   ب. محمدحسن خان قاجار   ج. عادل شاه   د. آقامحمدخان قاجار
۳. وی از پذیرفتن عنوان شاه امتناع کرد و خود را وکیل مردم یا وکیل الرعایا نامید.
 الف. فتحعلی خان زند   ب. کریم خان زند   ج. فتحعلی خان قاجار   د. عادل خان
۴. چه عاملی در دوره نادر نابسامانی اقتصادی را تشدید کرد؟
 الف. جنگ های داخلی   ب. جنگ های خارجی   ج. حملات عثمانی   د. مالیات های سنگین
۵. شاعران نهضت بازگشت ادبی یا سبک اصفهانی بیشتر به سبک.....شعر می سرودند.
 الف. سبک عراقی   ب. سبک خراسانی   ج. سبک هندی   د. سبک سعدی

۶. کدام بنا مربوط به دوره کریم خان زند می باشد؟

الف. کاخ خورشید   ب. کلات   ج. شمس العماره   د. باغ دلگشا

۷. مکتب نقاشی شیراز از چه دوره ای شکل گرفت؟

الف. زندیه   ب. افشاریه   ج. مغولان   د. صفویه

۸. دوره شکل گیری و اوج رونق مکتب نقاشی شیراز به ترتیب در چه دوره هایی است؟

الف. مغول - زندیه   ب. زندیه - مغول   ج. صفویه - زندیه   د. افشاریه - زندیه

سوالات تکمیلی

۱. بعد از سقوط صفویه سرداری از ایل ..... به نام نادر اسب خود را برای نجات ایران زین کرد.
۲. به دنبال تسلط افغانها بر اصفهان و قتل شاه سلطان حسین، نادر از ایل افشار و ..... از ایل قاجار به تهماسب فرزند شاه سلطان حسین صفوی پیوستند.
۳. بعد از مرگ نادر قلمرو حکومت وی محدود به شهر ..... شد.
۴. کریم خان زند برای کسب قدرت اتحادی با دوتن از سرداران ایل ..... برقرار کرد.
۵. لطفعلی خان زند به دلیل غرور، اشتباهات نظامی و روی گردانی بزرگان دربارش به ویژه ..... از آقا محمد خان قاجار شکست خورد.
۶. شیوه اداره ایالات، ولایات، شهرها و روستاها در عصر افشاریه و زندیه همانند دوره ..... بود.
۷. در دوره کریم خان زند دو شهر ..... و ..... به مراکز مهم تجارت داخلی و خارجی تبدیل شدند.
۸. بعد از سقوط صفویه در زمان حکومت ..... آرامش و ثبات نسبی ایجاد شد و فعالیت های علمی و آموزشی کمی رونق گرفت. چهار شاعر سبک خراسانی را نام ببرید.
۹. نوعی از بناها با کاربرد تفریحی در دوره زند گسترش یافت که به ..... معروف بود.

سوالات تشریحی

۱. فروپاشی صفویه و سقوط اصفهان چه پیامدی داشت و چرا افغانها نتوانستند حاکمیت مقتدری تشکیل بدهند؟
۲. چرا در عصر صفویه بخشی از ایل افشار به نواحی شمال مرزهای خراسان کوچانده شد؟
۳. اقدامات نادر را از زمانی که در رکاب تهماسب دوم بود تا زمان مرگ، روی خط زمان ترسیم کنید.

صرف خراسان	اخراج افغانها	بیرون راندن عثمانی (وروس)	خلع تهماسب	تشکیل شورای دشت مغان	تلاش برای رفع اختلاف مذهبی با عثمانی	نبرد گرنال	سرکوب شورش در خراسان

۴. اقدامات نادر را فهرست وار بنویسید.
۵. شورای دشت مغان به دعوت چه کسی و با حضور چه کسانی تشکیل شد؟
۶. شرایط نادر برای پذیرش سلطنت در شورای مغان چه بود؟
۷. چرا تلاش نادر برای حل اختلاف مذهبی با عثمانی به نتیجه نرسید؟
۸. نادر چه نقشی در حفظ موجودیت کشور بعد از سقوط صفویه داشت و عوامل ناکامی وی در ایجاد ثبات پایدار چه بود؟
۹. چرا نادر شاه افشار برای ایجاد ثبات و امنیت پایدار در ایران توفیقی نیافت؟
۱۰. با مرگ نادرشاه چه کسانی در عرصه رقابت پدیدار شدند و نهایتاً جانشینان نادر چه کسانی بودند؟
۱۱. چهار تن از سرداران و سران ایلات و طایفه هایی که بعد از مرگ نادر مدعی قدرت بودند نام ببرید.
۱۲. کریم خان زند که بود و برای کسب قدرت چه اقداماتی انجام داد؟
۱۳. چرا در تاریخ نام و نشان نیکی از کریم خان بر جامانده است؟
۱۴. چهار مورد از خصوصیات اخلاقی کریم خان زند که موجب شده نام نیکی از وی بر جا بماند را برشمرد.
۱۵. کریم خان زند و نادر شاه هر کدام چه شهرهایی را به عنوان مرکز حکومت و خزاین خود برگزیدند؟
۱۶. وضعیت ایران را بعد از مرگ نادر شاه افشار و بعد از مرگ کریم خان زند با هم مقایسه کرده، نقاط مشترک و تفاوت ها را نیز بنویسید.
۱۷. نتایج کشمکش ها و آشوب های جانشینان کریم خان زند چه بود؟
۱۸. چرا لطفعلی خان زند با وجود شجاعت و لیاقت نتوانست سلسله زند را حفظ کند؟
۱۹. آقامحمد خان قاجار به عمر کدام حکومت های ایران خاتمه داد؟
۲۰. ویژگی های مثبت و منفی دو حکومت افشاریه و زندیه را در تاریخ سیاسی، اجتماعی و اقتصادی ایران با هم مقایسه کنید.
۲۱. روابط خارجی ایران را از نظر سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و نظامی در دو دوره افشاریه و زندیه مورد بررسی قرار دهید.
۲۲. دردوره نادر شاه افشار جان التون انگلیسی به چه منظور استخدام شد؟
۲۳. چرا نظام اداری و سیاسی ایران در دوره افشاریه و زندیه اعتبار و قوت سابق را نداشت. در این مورد توضیح کامل دهید.
۲۴. وضعیت اقتصاد، تجارت و کشاورزی ایران در دو دوره افشاریه و زندیه را مورد بررسی قرار دهید.
۲۵. چرا بعد از سقوط صفویه اقتصاد و کشاورزی ایران دچار رکود شد؟

۲۶. در دوره افشاریه علت کاهش شدید نیروی انسانی در بخش کشاورزی چه بود؟
۲۷. عوامل موثر در رونق اقتصادی دوره کریم خان زند را نام ببرید.
۲۸. با سقوط صفویه علم و حوزه های علمیه به چه وضعیتی دچار شد؟
۲۹. چه عواملی در دوره نادر و در دوره کریم خان زند به ترتیب موجب رونق معماری شد؟
۳۰. در دوره نادر در زمینه معماری چه اقداماتی صورت گرفت؟
۳۱. اقدامات عمرانی کریم خان زند در زمینه معماری چه بود؟
۳۲. در دوره کریم خان زند چه تحول بزرگی در عرصه نقاشی و نگارگری ایجاد شد؟
۳۳. سه نقاش برجسته سبک نقاشی شیراز را نام ببرید.
۳۴. هنر و معماری ایران در دو دوره افشاریه و زندیه را با هم مقایسه کنید.
۳۵. وضعیت سیاسی و نظامی ایران در دوران افشاریه و زندیه را با عصر صفویه مقایسه کنید
۳۶. قضاوت خود را در باره شخصیت نادر و نقش او در تاریخ ایران در ۵ سطر بیان کنید
۳۷. علل، آثار و نتایج ضعف و ناکارآمدی نظام اداری (دیوانسالاری) ایران در دوران افشاریه و زندیه را توضیح دهید .
۳۸. نقشه های تاریخی ایران در دوران نادرشاه و ایران در عصر زندیه را مقایسه و تفاوت های آنان را با ذکر دلیل بیان کنید.

قلمرو افشاریان (نادرشاه)

قلمرو زندیه

بخش دوم: جهان

سوالات ص و غ

۱. نخستین رئیس جمهور آمریکا جورج واشنگتن است.
۲. انقلاب فرانسه در آغاز منجر به برپایی نظام جمهوری شد.

سوالات جور کردنی

هر کدام از کلمات سمت چپ اگر با عبارات سمت راست ارتباطی دارد در جلوی آن بنویسید.

- الف. در فرانسه چه کسی از اطاعت انسان از عقل و مبارزه با خرافات سخن می گفت. ۱. روسو
- ب. در فرانسه چه کسی از تفکیک قوای سیاسی و حقوق بشر دفاع می کرد. ۲. جان لاک
- ج. در فرانسه چه کسی تشکیل حکومت را حاصل یک قرارداد اجتماعی می شمرد. ۳. ولتر
- د. مونتسکیو ۴.

سوالات چهار گزینه ای:

۱. گورکانیان هند توسط چه کسی تاسیس شد؟
الف. تیمور گورکانی   ب. محمد بابر   ج. چنگیز مغول   د. هولاکوخان
۲. استعمارگران چگونه بخش هایی از هند را تصرف کردند؟
الف. با حمله نظامی   ب. با دامن زدن به اختلافات مذهبی-قومی
ج. با اخذ امتیازات تجاری و گمرکی   د. با غارت وسیع سرزمین هند
۳. رقابت شدید استعمارگران در هند به پیروزی کدام کشور انجامید؟
الف. فرانسه   ب. پرتغال   ج. انگلستان   د. هلند
۴. بعد از سرکوب شورش..... هندی، دولت انگلستان رسماً هند را جزئی از قلمرو خود اعلام کرد.
الف. زنان   ب. سربازان   ج. روحانیون   د. کشاورزان
۵. انگلستان در دوران حکومت چه کسی به قدرت اول جهان تبدیل شد؟
الف. چارلز یکم   ب. جرج ششم   ج. ملکه الیزابت   د. ملکه ویکتوریا
۶. ملکه ویکتوریا چگونه توانست بر بخش های وسیعی از آفریقا، اقیانوسیه، آسیا و آمریکای شمالی دست یازد؟
الف. با حملات پی در پی نیروی زمینی   ب. با اتکا بر نیروی دریایی قدرتمند
ج. از طریق پیوند های خانوادگی   د. به کمک تبلیغات مذهبی و دینی
۷. در فرانسه چه کسی از تفکیک قوای سیاسی و حقوق بشر دفاع می کرد؟

الف. ولتر   ب. روسو   ج. مونتسکیو   د. کانت

۸. مردم فرانسه در چه سالی و با حمله به کدام زندان انقلاب خویش را آغاز کردند؟

الف. ۱۷۸۹/ زندان باستیل   ب. ۱۷۹۸/ ورسای

ج. ۱۸۹۷/ زندان باستیل   د. ۱۷۸۸/ ورسای

۹. با انقلاب صنعتی نخستین تحول در چه صناعی ایجاد شد؟

الف. بافندگی و نساجی   ب. حمل و نقل   ج. کشاورزی   د. تولیدات صنعتی

سوالات تکمیلی

۱. در قرن ۱۹ میلادی کشور..... لقب مرد بیمار اروپا گرفت.
۲. حکومت گورکانی در گسترش اسلام و زبان فارسی در..... نقش مهمی داشت.
۳. نخستین کشورهای استعمارگری که وارد هند شدند..... و..... بودند.
۴. استعمارگران با تاسیس شرکت های بزرگ تجاری با نام..... فعالیت استعماری خود را گسترش دادند.
۵. انقلاب در اصل یک اصطلاح..... بوده است.
۶. تنها رئیس جمهور انگلستان..... نام دارد.
۷. مردم آمریکا به رهبری..... وارد جنگ با انگلستان شدند و به استقلال رسیدند.
۸. روسو تشکیل حکومت را حاصل یک قرارداد اجتماعی می دانست و بر اهمیت..... تاکید می کرد.
۹. انقلاب فرانسه منجر به اعدام..... و همسرش ماری آنتوانت شد.
۱۰. انقلاب صنعتی با اختراع و تکمیل ماشین بخار در کشور..... آغاز شد.

سوالات تشریحی

۱. سه حکومت مسلمان در سده های هفدهم تا نوزدهم را نام برده، عمده ترین دلایل ضعف آنان را بنویسید.
۲. دولت عثمانی هم زمان با روی کار آمدن افشارها دورانی از ضعف را می گذراند.
۳. دولت عثمانی در قرن ۱۸ م. بر کدام بخش های جهان حکومت می کرد؟
۴. چه عواملی سبب اصلی ضعف عثمانی در قرن هیجدهم بود؟
۵. کدام کشورهای اروپایی و به چه علت و با چه بهانه ای در امور داخلی عثمانی دخالت می کردند؟
۶. چرا در قرن ۱۹ میلادی عثمانی لقب مرد بیمار اروپا گرفت. این مورد را تجزیه و تحلیل کنید.
۷. عوامل اصلی ضعف و انحطاط گورکانیان را ذکر کنید.
۸. در مورد کمپانی هند شرقی توضیح دهید.

۹. انقلاب از چه زمانی وارد فرهنگ سیاسی اروپاییان شد و به چه معناست.
۱۰. هدف اصلی غالب انقلاب های سیاسی چیست؟
۱۱. استعمار به چه معناست و چرا اروپاییان از این عنوان استفاده کردند؟
۱۲. در مورد انقلاب باشکوه در انگلستان توضیح دهید و بزرگترین دستاورد آنم را بنویسید.
۱۳. در قرن ۱۸ چه عاملی آمریکاییان را به سوی جنگ با انگلستان کشاند؟
۱۴. آمریکا چگونه قلموش را گسترش داد و به پیشرفت های وسیع رسید؟
۱۵. سه طبقه اجتماعی جامعه فرانسه در قرن ۱۸ را نام ببرید و در مورد آن ها توضیح دهید.
۱۶. طبقه ممتاز در فرانسه شامل چه کسانی بود و چه امتیازی داشتند؟
۱۷. طبقه متوسط در فرانسه غالباً از چه افرادی تشکیل می شد؟
۱۸. طبقه فقیر چه کسانی را عامل بدبختی و سیه روزی خود می دانستند؟
۱۹. در مورد کرامول و چارلز یکم توضیح دهید.
۲۰. سه تن از مشهورترین روشنفکران فرانسه در قرن ۱۸ را نام ببرید.
۲۱. دایره المعارف نویسان در تاریخ فرانسه به چه کسانی می گفتند؟
۲۲. دیدگاه ولتر در مورد روشنگری مردم چه بود؟
۲۳. چه عاملی نقش بزرگی در پیدایش انقلاب فرانسه داشت و کدام عوامل در فرانسه خشم مردم را برانگیخت و منجر به انقلاب شد؟
۲۴. چرا بعد از پیروزی انقلاب فرانسه کشورهای اروپایی به فرانسه حمله ور شدند؟
۲۵. ناپلئون بناپارت که بود؟
۲۶. انقلاب صنعتی یعنی چه و تا قبل از آن عامل اصلی تولید چه بود؟
۲۷. انقلاب صنعتی چه دگرگونی هایی در جهان ایجاد کرد؟
۲۸. دو پدیده اقتصادی- اجتماعی انقلاب صنعتی را نام ببرید.
۲۹. انقلاب صنعتی چه پیامدها و مشکلاتی را به وجود آورد؟
۳۰. پتر چگونه روسیه را به قدرت بزرگی تبدیل کرد و برنامه های وی برای قدرتمند شدن روسیه چه بود؟
۳۱. روسها به دنبال اجرای برنامه های پتر در کدام قسمت های جهان اقدامات نظامی انجام دادند؟
۳۲. به نظر شما انقلاب باشکوه انگلستان چه تأثیراتی بر اروپای قرن هجدهم گذاشت؟
۳۳. علل اجتماعی - سیاسی و فکری و فرهنگی انقلاب بزرگ فرانسه چه بود؟
۳۴. انقلاب صنعتی چه آثار و پیامدهایی داشت؟

پرسش های نمونه

۱. وضعیت سیاسی و نظامی ایران در دوران افشاریه و زندیه را با عصر صفویه مقایسه کنید.
۲. قضاوت خود را در باره شخصیت نادر و نقش او در تاریخ ایران در ۵ سطر بیان کنید.
۳. علل، آثار و نتایج ضعف و ناکارآمدی نظام اداری (دیوانسالاری) ایران در دوران افشاریه و زندیه را توضیح دهید .
۴. به نظر شما انقلاب شکوهمند انگلستان چه تأثیراتی بر اروپای قرن هجدهم گذاشت؟
۵. علل اجتماعی – سیاسی و فکری و فرهنگی انقلاب بزرگ فرانسه چه بود؟
۶. انقلاب صنعتی چه آثار و پیامدهایی داشت؟